

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Capita Pietatis Christianæ, Interrogationibus Et
Responsionibus vsitatis in Catechetica Methodo ita
explicata, vt breuem sed integram hypotyposin doctrinæ
purioris complectantur**

Ferinarius, Johannes

Magdeburgi

VD16 W 3078

De Filio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36195

DE FILIO.

Quæ sunt præcipuæ Appellationes Filij
in Scriptura?

Filio Dei in scriptura tribuuntur plura nomina,
ex quibus alia tribuuntur ipsi, respectu æterni Patris seu
generationis æternæ propter quã est ὁμοῶσιος æternæ
no Patri. Alia respectu officij. Alia respectu utriusq;

Præcipua nomina sunt, quod appellatur λόγος,
& imago.

Quare nominatur λόγος?

Iohannes nominat æternam naturam in Christo
λόγος, & hac appellatione expressè utitur in hac
significatione, in exordio suæ narrationis, & bis in
Epistola sua.

Tenenda est autem hæc Regula.

Considerandum est, ubi dicitur scriptura de Filio
loquatur, ubi de doctrina, & voce reuelata. Quia
Filium in infinitum oportet discerni, à sonis externis,
& à nostris cogitationibus.

Dicitur λόγος duplici respectu:

Respectu æterni Patris, & respectu nostri.

Respectu Patris, quia æternus Pater, intuens &
considerans se, cogitatione gignit, seu loquitur inte-
gram, & substantialim imaginem suam, filium λό-
γος.

Respectu nostri: Quia est persona, immediatè
proferens Euangelium, ex sinu æterni Patris, alios

H 5 quens

quens Patres, conseruans ministerium Euangelij, et immediatè in eo est efficax, ostendens Patrem, et significans corda credentium.

Vnde sumitur declaratio prioris respectus?

Ex dicto Iohannis, qui narrationem sumit ex Genesi: DIXIT DEVS. Et addit: Omnia per hunc λόγον facta esse. Ergo est λόγος, respectus Patris.

De modo generationis. Declaratur ex vocabulo, imaginis, quod ostendit non pulchritudinem et carnalium, sed eternitatem, et aeternitatem. **Alt.** Filium nasci cogitatione.

ac diuinas res non intellegimus, nisi per similitudinem, et figuram, et sic debemus nos cogitare. Nihil de Deo intelligimus, nisi per similitudinem, et figuram, et sic debemus nos cogitare. Vnde sumitur similitudo huius declarationis?

Ab anima hominis, in qua sunt mens, cogitatio, et motus, qui est imago rei cogitatae, et factio spirituum. Hæc fabricatio hominis, est communis factio de Deo.

Aeternus Pater est veluti mens. Hic sese intuetur, et perfecte cognoscens, cogitatione illa gignit imaginem suam. Ut cum homo cogitat amicum, illa cogitatione mox format imaginem eius.

Quid autem interest? Nos formamus imagines euanescentes. Sed eos formamus non euanescentes.

Disέμωρον et ομοόμοιον, in qua imagine hæc Patris sapientia, et bonitas.

Vnde sumitur declaratio alterius respectus?

Mens deficit, vox filii, non respectus, sed et Augustinus. Licet scire, quod genitus sit, non licet scire, quomodo genitus sit. Generatio igitur Christi propria diuinitati, si leuiter honoratur, sicut Basilium, nec dicitur quando, nec quomodo, quia inuoluntate non est profectio. Augustinus vero et ab altero genitus, et filius Dei Patris. Et nos qui in tempore ad hunc uerbum, a sancto genitorem diuinitatem, qui æterni uerbo sit, non dicimus, sed etiam ipsi ad æternitatem suam non dicimus, nisi per se.

Ex multis dictis Scripturæ: Filius qui est in sinu Patris, ipse enarrauit nobis. Et ego sum qui loquor vobis ab initio. Et Esaias eum nominat Consiliarium, id est, veracem Legatum Patris. Ideo inquit Nazianzenus, complectens vtrunq; respectū: Dicitur λόγος, quia sic se habet ad Patrem, sicut ad mentem sermo, et quia est ἑξαγγελτιμος, id est, proferens Euangelium.

Quomodo declaratur vocabulum
Imago:

Teneantur verba ex Epistola ad Ebræos: Qui est ἀπαύγασμα τῆς δόξης, καὶ χαρακτὴρ ὑποστάσεως αὐτοῦ. Filius per quem secula fecit, est splendor lucis, et imago substantiæ æterni Patris. Usitata enim phrasis apud Ebræos est, dicere gloriam pro luce.

Nominatur imago Patris, respectu arcanae generationis à Patre, et collationis eum Patre. Natura conditrix in Christo, non est euanesceus sonus: Sed est imago subsistens, viua, καὶ συνοῦς ἰσοῦ Patri. Hæc imago substantialis, fulget in Christo nato ex virgine, qui propter imaginem substantialem, in ipso fulgentem, rectè dicitur ἐκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀορατοῦ, id est, imago Dei inuisibilis, ut ostendit Epistola ad Colossenses.

Deinde nominatur imago respectu patefactionis erga nos. Filius est fulgor ostendens patrem. Talis est Pater, qualem Filius esse annunciat, ut sermo est imago mentis. Et proponitur ista imago inuisibilis.

visibilis, ut discernamus Deum, ab omnibus commo-
ticijs numinibus, Ac mittitur ad nos, ut rursus per
eum fiamus imago Dei, hoc est, ut luceat in nobis
nitio Dei, per Filium accensa, qua rursus efficiamus
conformes Deo, ut 2. Corinth. 3. dicitur.

Recita confirmationes, quæ ostendunt
quod λόγος sit ἡ πρῶτος. Et: Quod in
Christo nato ex virgine, sine dua
nature, diuina & humana.

Inter præcipuas confirmationes teneatur testimo-
nium primi capituli Iohannis, qui consulto descrip-
tionem Christi exorsus est, à natura diuina, quæ est,
Ignatius loquitur, λόγος ὁστωδης.

Ita sunt declarandæ Propositiones primi
capituli Iohannis

In principio erat λόγος, id est, Filius Dei factus
ab eterno, ante mundi conditionem. Principium enim
hic significat, sicut in Genesi initium huius mundi.

Tunc cum nondum essent creaturæ, erat λόγος.
Est igitur natura Deus.

Valet consequentia à proprio. Quia ab ete-
rno, ante mundi conditionem, nulla fuit alia natura,
sola essentia omnipotens, increata. Cætera corpora
sunt condita in Principio, id est, certo tempore.

Et λόγος erat apud Deum. Discernuntur per
sonæ diuinitatis, & describitur, qualis sit persona Filij
à λ

ὁ λόγος ἢ πρὸς τὸν θεόν.

Ergo alia est Persona Patris, alia Filij.

Præposito πρὸς ut hypostasin Patris ab hypostasi Filij distinguit, ita non otiosam sententiam continet, sed deliberationem & colloquium significat. Græci enim sæpe eam de colloquio usurpant, ut Xenophon: διαλέγομαι πρὸς σε. Et Thucydides: λόγος ἐπὶ τῷτο πρὸς τὸς στρατηγῶς. Sese afficiens Pater æternus ac sese considerans, ac secum loquens gignit imaginē ἡφισά μὲν ἢ ἡφὶ ἀπαράλλακτον. Hæc interpretatio & hypostases distinguit, & eandem ὁσίαν confirmat, cum in Deo nihil nõ ὁμοιωδῶς cõsideretur.

Δόγος erat Deus: Predicatio regularis est, non Metaphorica, ut contendebant Ariani. Nam Deus non intelligitur de officijs diuinis, quia narratio instituta est, ad descriptionem de Essentia diuina: Sed proprijs sine de æterna, & omnipotentē Essentia. Et Syntaxin monstrat articulus græcus, additus subiecto.

Sequens membrum est declaratio prioris:

Omnia sunt facta per Filium.

Ergo est natura Deus.

Quia sola essentia omnipotens est creatrix, nõ fuita.

Sine ipso factum est nihil.

Omnia corpora sunt facta per ipsum.

Quod factum est.

Exceptio

Exceptio est. Excludit peccatum & mortem
 Quae non sunt creata à Deo.

In ipso vita erat.

Primum est Prædicatio regularis. Deinde M
 leptica.

Ipsè est vita.

Id est, viuens, & perfecta imago æterni patris
 splendens in tota natura assumpta, lucens etiam in
 minibus, & viuificans ipsos.

Vita est lux hominum.

Illuminans, docens & letificans homines. Est
 persona, per quam immediatè restituitur imago
 hominis.

Verbum caro factum est.

Illà persona certo tempore assumpsit naturam
 humanam, in alio virginis.

Ergo λόγος est alia persona distincta à Patre.

Quia clarè discernuntur Christus, & Pater.
 Pater non assumpsit naturam humanam. Ac clarè
 significatur, duas naturas esse unitas in Christo.

Huc referantur dicta ad Ebraeos, & Colossenses
 quae testantur, filium esse substantialem imaginem
 patris, & ὁμοῦσιον patri. Admodum perspicuè etiam
 describuntur duæ naturæ in Filio in dicto Pauli
 quod extat Rom. 9. Ex quibus est Christus secundum
 carnem, qui est Deus benedictus in secula.

Nunc considerentur hæc argumenta, quæ
complectuntur fontes confirmationum
de natura diuina Christi.

1. Argumentum.

Inuocatio est honor, qui debetur soli Deo, & ni-
hil est inuocandum, quod non est natura Deus, iuxta
dictum: Dominum Deum tuum adorabis, & ei soli ser-
uies. Quia inuocatio naturæ absentis, tribuit illi lau-
dem omniscientiæ & omnipotentia.

Vniuersa scriptura Prophetica & Apostolica,
affirmat Mesiam esse inuocandum.

Ergo in Mesia est natura diuina.

Minorem probo ex perspicuis testimonijs: Psal.
45. Ipse est Deus tuus, & adorabis eum. Ita inuocat
eum Iacob: Deus Abraham & Angelus, qui crispuit
me ex cunctis malis, benedicat pueris istis. Et Stepha-
nus inquit: Domine Iesu, suscipe Spiritum meum. Et
perpetua precatio est Ecclesiæ: $\chi\rho\iota\varsigma\ \epsilon\lambda\epsilon\eta\sigma\omicron\upsilon\mu\epsilon\upsilon$.

2. Argumentum.

Omnipotentia & omniscientia sunt proprietates
congruentes soli naturæ diuinæ.

In Mesia est natura omnipotens, omniscia, &
exaudiens.

Ergo λόγος est ὑπὲρ ὅλων, & natura Deus.

Minor confirmatur. Manifesta asscueratio est
in scriptura Prophetica & Apostolica, quod in Mes-
sia sit natura creatrix. Ut dicitur: Mundus per
ipsam

ipsum factus est. Per eum condita sunt omnia, Colloſſenſes. Item: Meſſiam redditurum iuſtitiam, uitam eternam ut dicitur: Ego uitam eternam do-
Et: Quæcumq; Pater facit, hæc & Filius ſimiliter facit.

3. Argumentum.

Teſtimonia Prophetica & Apoſtolica affirmant fuiſſe Meſſiam, ante aſſumptiõnem naturæ humanæ, & perpetuo aſſuiſſe Eccleſiæ, per eum Eccleſiæ immediate conditam, & conſeruatam eſſe, eundem modo ante & poſt aſſumptam naturam humanam, efficacem eſſe in membris Eccleſiæ.

Ergo λόγος, eſt ὁ ἄριστος λόγος & Omnipotens.

Dicta ſunt: Antequam Abraham naſceretur ego ſum. Glorifica me ea gloria quam habui apud te antequam mundus conderetur. Paulus aſſertit: Chriſtus aſſuiſſe populo in deſerto. Dixit Dominus Domino meo, ſede à dextris meis &c. Egreſſiones ante dies mundi.

Poſt iſtas confirmationes, ſunt etiam in conſpectu teſtimonia Prophetarum, & ſcriptorum in Eccleſia veteri, ante Nicenam Synodum.

Prima promiſſio, edita de ſemine naſciturum muliere, & repetitiones eiufdem, teſtantur: In die

esse naturam, victtricem mortis, instauratricem vitæ,
 & exaudientem inuocantes.

Adolescentes ediscant dictum, quod extat in 17.
 capite Paralipom: Aspicias me in forma hominis, qui
 in excelsis es, IEHOVAH DEVS.

In forma quod nos hominis, placidissime Christe,
 Aspicias, & tamen es conditor ipse Deus.

Et nostram massam miseratus, crimina deles,

Et vitæ æternæ gaudia vera dabis.

Hæc grati canimus tua dona, simulq; precamur,

Tu nos vt doceas, luce regasq; tua.

Simplicissima & Grammatica enarratio hæc est:
 Traditur confessio de vtraq; natura in Messia.

ASPICIS ME. Hic Dominus nos miseros
 aspicit, curat, protegit, non tantum in communibus
 naturæ periculis: Sed etiam aduersus Tyrannos, &
 Diabolos. Seruat nos in morte, ne opprimamur ætero
 nis malis. Huc respicit dictum Christi: Abraham vis
 dit diem meum, & letatus est.

FORMA HOMINIS: Significat naturam
 humanam, & pœnas nostrorum peccatorum, quas ipse
 sustinuit, cum esset sine peccato. Hoc imitatus est Pau
 lus, cum inquit: Qui cum esset in forma Dei, seipsum
 exinaniuit, formam serui assumens. Et tamen ille Do
 minus est IEHOVA seu natura Deus, sic induens
 formam hominis, vt in se pœnas nostrorum peccato
 rum transferat, nobis vero donet suam formam, quæ
 est

est iustitia Dei, & vita liberata à peccato, morte, & omnibus ærumnis, sicut scriptum est, Eum, qui nouit peccatum, pro nobis fecit peccatum, ut nos mus iustitia Dei in ipso.

Hieremiæ 13. Et hoc est nomen, quo vocabunt eum: IEHOVA iustitia nostra.

Tribuitur hic Christo nomen Dei proprium, ait Propheta, Messiam vocari, id est, inuocari hunc, de, quod sit germen Dauid, & Deus omnipotens.

Ac iuniores meminerint hanc regulam: Affectiones de omnipotentia, & de inuocatione, tribuuntur Messia, quæ adduntur plerumque à Prophetis, resque prestigias Iudeorum, & corruptentium naturam significationem appellationum.

Ignatius, Episcopus Antiochenus, qui familiariter fuit Apostolis, & Christum vidit post resurrectionem, & qui sub Traiano, iam senex, Romæ bestiis obicitur, scripsit in Epistola ad Trallianos: Quod unus Deus se patefecerit per Iesum Christum Filium, & ἑαυτοῦ λόγῳ ὁ ἄριστος ἄλλ' ὁ ὁσιώδης.

Notissima sit etiam adolescentibus confessio Gregorij Neocesariensis, qui miraculis clarus fuit, vocatus fuit ad cognitionem contra Samosatenum Unus DEVS, Pater verbi viuentis, sapientia substantia, & imaginis suæ integer integre genitor, Pater

Filij unigeniti, Vnus Dominus, solus ex solo, imago Patris, Filius sempiternus ex sempiterno. Vnus Spiritus sanctus, ex Deo substantiam habens, qui per Filium apparuit, sanctificans, per quem Deus super omnia cognoscitur.

Et Ecclesia Græca retinet Hymnum, in usu familiarium, quem nominat carmen tresanctum, eumque accepisse dicitur, per manus ab Apostolis, testibus Basilio et Nicephoro, in quo dulcis est asseueratio, de natura diuina Filij, et presentia eius in Ecclesia.

Φῶς ἰλαρὸν ἁγίας δόξης, ἀθανάτου πατρὸς, ὄντα γίνεσθαι, ἀγίῳ μάκαρος, Ἰησοῦ χρίστου. ἐλθόντες ἐπὶ τῆν ἡλίαν δύσιν, ἰδόντες φῶς ἐπιφανέστερον, ὑμνοῦμεν πατέρα, καὶ υἱόν, καὶ ἅγιον πνεῦμα, θεόν. Ἀξίος ἐστὶν ἕρπασιν καί τοις ὑμνεῖν τοῦ φωνῆς ἁγίας, ὡς ἐστὶν θεοῦ: ζῶν δὲ ἰδού. Διὸ ὁ κόσμος σε δόξαζεν.

O lumen augustum, sanctæ lucis, immortalis Patris, celestis, sancti, beati, Iesu Christe, postquam peruenimus ad Solis occasum, et intuemur vespertinum lumen, laudamus Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum, Deum. Dignus es, ut in omni hora faustis vocibus celebretis, Fili Dei, qui das vitam. Ideo mundus gloriatur.

DE VNIONE DVARVM NATUREARUM IN FILIO.